Bundel - Adviescommissie Controle en Financiën van 3 februari 2023

1 Programma

20230203 Programma adviescommissie C&F.pdf

2 Presentaties wintersessie Adviescommissie

Presentatie wintersessie adviescommissie 3 februari 2023.pdf

Presentatie Berenschot beinvloedbaarheid.pdf

Programma werksessie 3 februari

1. Opening (10.00 - 10.20)
   - Incl. korte terugblik commissie VBF en adviescommissie 26 januari j.l.
2. Beleidscyclus en begrotingscyclus (10.20 - 10.30)
   - Korte toelichting in welke cyclus welk besluit wordt genomen aan de hand van een voorbeeld.
3. Verbetervoorstellen Programmabegroting 2024 (10.30 - 11.00)
   - Toelichting op verbetervoorstellen, en hoe de suggesties uit de adviescommissie daarin zijn meegenomen.
4. Aan de slag in drie groepen (11.00 - 12.15)
   - In drie groepen gaan we de verbetervoorstellen toepassen op een programma uit de begroting.

Lunch (12.15 - 13.00)

5. Plenaire terugkoppeling (13.00 – 13.30)
   - Bespreken opbrengst uit de groepen.
6. Toelichting onderzoek beïnvloedbaarheid (13.30 – 14.00)
   - Berenschot geeft uitleg over hun onderzoek naar een methode om inzicht te geven in beïnvloedbaarheid.
7. Programma-indeling 2024 (14.00 – 14.30)
   - Denkrichting voor een aanpassing in de programma-indeling + toelichting budgetrecht.

Borrel (14.30 - …)

Gemeente Utrecht

Programmabegroting 2024
Werksessie adviescommissie Controle & Financiën

3 februari 2023
FIJ en Control

Gemeente Utrecht

Ochtendprogramma

1. Opening (10.00 - 10.20)
   - Incl. korte terugblik commissie VBF en adviescommissie 26 januari j.l.

2. Beleidscyclus en begrotingscyclus (10.20 - 10.30)
   - Korte toelichting in welke cyclus welk besluit wordt genomen.

3. Verbetervoorstellen Programmabegroting 2024 (10.30 - 11.00)
   - Toelichting op verbetervoorstellen, en hoe de suggesties uit de adviescommissie daarin zijn meegenomen.

4. Aan de slag in drie groepen (11.00 - 12.15)
   - In drie groepen gaan we de verbetervoorstellen toepassen op een programma uit de begroting.

Lunch (12.15 - 13.00)

Middagprogramma

5. Plenaire terugkoppeling (13.00 – 13.30)
   - Bespreken opbrengst uit de groepen.

6. Toelichting onderzoek beïnvloedbaarheid (13.30 – 14.00)
   - Berenschot geeft uitleg over hun onderzoek naar een methode om inzicht te geven in beïnvloedbaarheid.

7. Programma-indeling 2024 (14.00 – 14.30)
   - Denkrichting voor een aanpassing in de programma-indeling + toelichting budgetrecht.

Borrel (14.30 - …)

Gemeente Utrecht

1. Opening en korte terugblik

- Augustus 2022: zomersessie
- November 2022: evaluatie Programmabegroting 2023
- 26 januari 2023
  - Presentatie studenten, inspirerende ideeën
  - Versterking beleidscyclus en doorontwikkeling MPR
- 26 januari 2023, commissie VBF
  - Raadsbrief Uitvoeringsbrief coalitieakkoord
  - Raadsbrief proces Sturen en Verantwoorden

2. Beleidscyclus en begrotingscyclus

Sturingsmomenten beleid en geld

Gemeenteraad

Raadsbesluit

Raadsbesluit / Beleidsnota

Voorjaarsnota

Raadsvoorstel

Begroting

Gemeente Utrecht

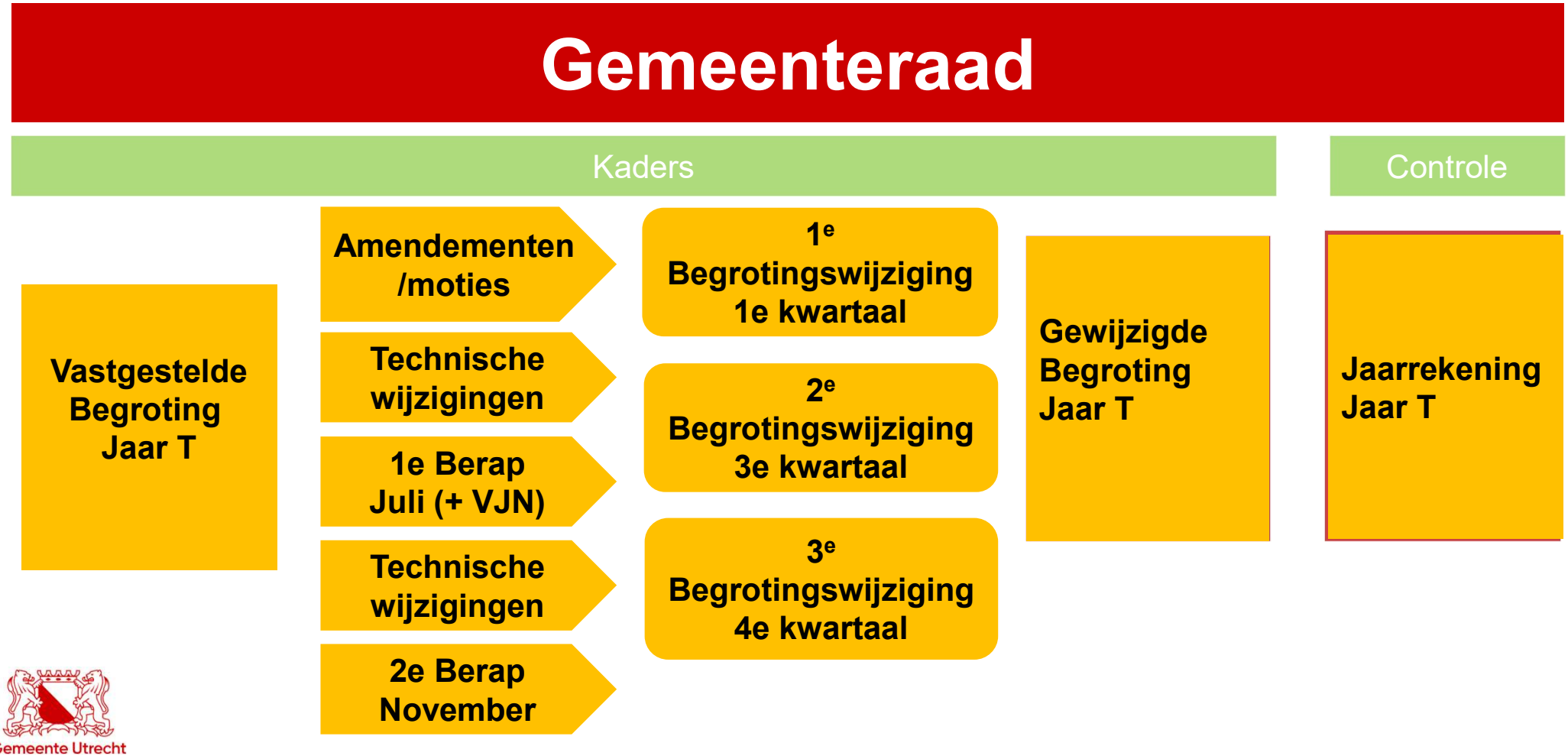
“Financiële” koppeling beleidscyclus en begrotingscyclus

- In de beleidsnota staat:
  - wat de kosten zijn om de (maatregelen uit de) beleidsnota uit te voeren, en
  - hoe deze dekking is georganiseerd (uit welke programma’s).
- Als niet alle maatregelen binnen de beschikbare begrotingsruimte passen, maakt de nota inzichtelijk welke activiteiten worden uitgevoerd en welke niet. De raad kan deze afweging amenderen.
- Wijzigingen in de begroting vinden hun basis in het beleid. Dat betekent dat nog niet uitvoerbare activiteiten uit beleidsnota’s worden afgewogen als wensen in de Voorjaarsnota.
- In de Voorjaarsnota volgt de integrale afweging.
- Op het moment dat aanvullend budget beschikbaar is, kan ook de resterende uitvoering starten.

Twee voorbeelden:

- Raadsvoorstel Nota Grenzen stellen en perspectief bieden
- Raadsvoorstel Subsidie licentie lokale omroep

De begroting(scyclus) nader bekeken

Gemeente Utrecht

3. Verbetervoorstellen Programmabegroting 2024

- Relatie met de beleidscyclus
  - ✓ doelstellingen
  - ✓ indicatoren
  - ✓ minder beleidsteksten in begroting

- Verbetering van de financiële informatie
  - ✓ minder technische toelichting
  - ✓ inzicht beïnvloedbaarheid/keuzes
  - ✓ historisch perspectief

Relatie met de beleidscyclus

In PB2024 leggen we voor het eerst een expliciete relatie tussen doelstellingen in beleid en doelstellingen in de begroting. Hiervoor wordt onderstaande werkwijze voorgesteld, die we ook toepassen op de indicatoren:

1. Is er vastgesteld beleid met concrete doelstellingen, dan nemen we de (hoofd)doelstellingen uit het beleid over in de programmabegroting 2024. Deze kunnen afwijken van de doelstellingen in de programmabegroting 2023.

2. Is er geen vastgesteld beleid en/of concrete doelstellingen ontbreken, dan nemen we de doelstellingen uit de programmabegroting 2023 over in de programmabegroting 2024. Indien nodig passen we deze aan.

3. Is er beleid ter besluitvorming aangeboden aan de raad, dan nemen we de (hoofd)doelstellingen uit het nog vast te stellen beleid over in de programmabegroting 2024, mits het beleid voor de Voorjaarsnota wordt aangeboden aan de raad.

We leggen de aangepaste set doelstellingen en indicatoren voor PB2024 ter besluitvorming voor aan de raad.

Verbetering van de financiële informatie

- Voorstel is om in de Programma's onderstaande financiële informatie op te nemen:
  - visual van baten en lasten op programmaniveau voor het begrotingsjaar,
  - toelichting op hoofdlijnen op de verdeling van de baten en lasten van het begrotingsjaar (nieuw in PB2024),
  - meerjarige tabel baten, lasten, en reserves uitgesplitst naar doelstelling,
  - grafische weergave van de mate waarin lasten beïnvloedbaar zijn, met een toelichting op hoofdlijnen (nieuw in PB 2024) → in de middag komt Berenschot hierover vertellen.

- Onderstaand idee willen we vandaag graag toetsen als we aan de slag gaan in drie groepen:
  - Overhevelen van de (toelichting op de) mutaties in de baten, lasten, en reserves in de Programma's naar het algemene hoofdstuk Financiën.
  - Voordeel hiervan is dat we het onderdeel Programma's compact houden en de financiële informatie bij elkaar houden in het hoofdstuk Financiën.
  - Het onderdeel Financiën zou hierdoor een andere opzet krijgen.

Verwerking suggesties adviescommissie (1/2)

Voorstellen Eén Utrecht

A. Verdeling per programma/taakveld in kosten ambtelijk apparaat versus bestedingen met/door derden.
   - *Komt terug in de toelichting door Berenschot*

B. Specifieke budgetten voor partners, zoals DOCK, Buurtteam, JOU, VIVE, SPDO, enzovoorts.

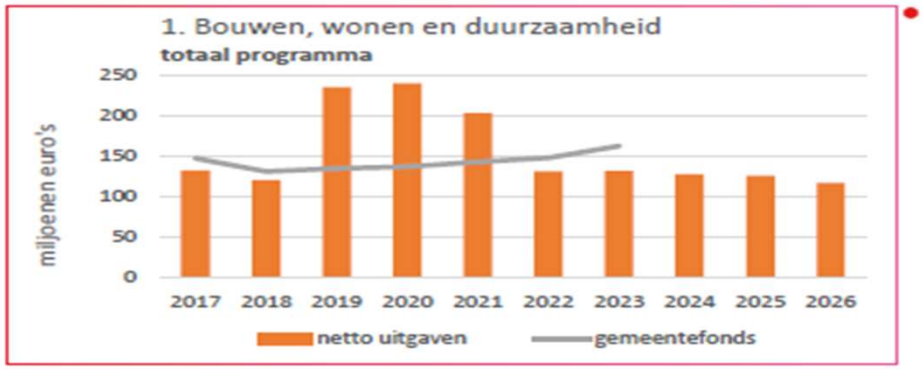
B. Historisch perspectief: budget t+1 vergeleken met bestedingen van t-1 tot t-5 jaar voorheen.
   - *Verschillende mogelijkheden bespreken aan de hand van drie programma's uit de begroting*

C. Aantallen medewerkers/fte gemeente (intern en extern/ingehuurd) bijv. inzet op THOR, RO, Wijkbureaus.

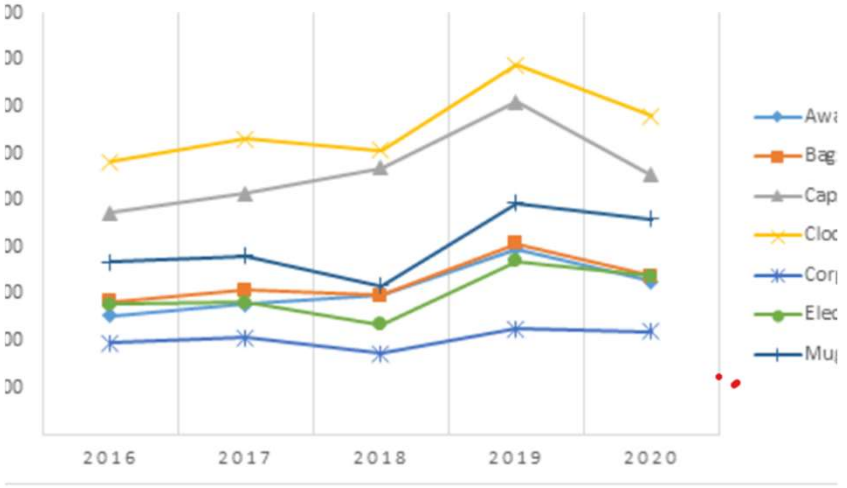
Historisch perspectief

Budget t+1 vergeleken met bestedingen van t-1 tot t-5 jaar voorheen.

A. Overzicht van één Programma (in programma's)

B. Overzicht van alle programma's (in hfdstk Financiën)

Gemeente Utrecht

Verwerking suggesties adviescommissie (2/2)

Voorstellen Eén Utrecht

E. Buurtindicatoren vastleggen op alle buurten minimaal cijfer X i.p.v. een stedelijk gem. min. Y.
   - *Informatie is veelal beschikbaar, bijv. op de website Utrecht in cijfers en in de Utrecht monitor*
   - *Aan de hand van drie programma's bespreken wanneer wenselijk is om op buurtniveau te rapporteren in de begroting*

F. Verdeling van budget over wijken of buurten voor deel van de begroting.

G. Soms op een dieper niveau het budget als gemeenteraad vaststellen.
   - *Sturingsmoment van de raad vervroegen en op dieper niveau organiseren in de beleidscyclus met financiële paragraaf in beleidsnota's.*

H. Inzichtelijk maken wat beïnvloedbaar is in de begroting.
   - *Komt vanmiddag terug in toelichting door Berenschot*

4. Aan de slag in 3 groepen

- Elke groep gaat de verbetervoorstellen toepassen op een programma uit de begroting:
  - Veiligheid
  - Bereikbaarheid
  - Ondersteuning op Maat (onderdeel WMO)

- Op deze manier willen we toetsen of de verbetervoorstellen aansluiten bij de behoefte van de raad.

Gemeente Utrecht

Lunchpauze tot 13.00 uur

5. Terugkoppeling groepen

- Wat zijn de bevindingen van de drie groepen?
- Heeft het nog nieuwe inzichten opgeleverd?
- Leidt het tot een aanpassing van de verbetervoorstellen?

Gemeente Utrecht

6. Presentatie Berenschot

Zie apart bestand

7. Programma-indeling: overwegingen

Ervaren knelpunten:

- Huidige indeling sluit niet aan op sturingslijnen organisatie en lange termijn doelen.
- Raad herkent vastgesteld beleid (doelstellingen) niet in de begroting: is soms verspreid over programma's.
- Begroting is veel te omvangrijk, opgaven teveel verspreid over meerdere programma's en daardoor veel dubbelingen.

NB: Onderdeel van bredere probleemstelling sturen en verantwoorden. Aanpassing programma-indeling één element van bredere oplossing naast:

- Andere opzet van de programma's (ochtenddeel)
- Heldere kaders beleidscyclus (adviescommissie 26 januari)
- Doorontwikkeling MPR

Gemeente Utrecht

Denkrichting programma-indeling en -naamgeving

Huidige programma	Baten	Lasten	Concept Nieuwe programma	Baten	Lasten
Bewoners en Bestuur	5.867	49.625	**Betrouwbare overheid**	**5.711**	**49.475**
Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & erfgoed	125.657	142.600	**Ontwikkelen en wonen voor iedereen**	**125.354**	**139.464**
Openbare ruimte en groen	121.721	191.1418	**Aantrekkelijke en groene leefomgeving**	**122.377**	**206.013**
Duurzaamheid	1.362	19.865	**Klimaatvriendelijke stad**	**1.139**	**9.698**
Bereikbaarheid	64.595	72.068	**Duurzame bereikbaarheid**	**64.495**	**69.642**
Economie & werkgelegenheid voor iedereen	15	20.304	**Toekomstbestendige economie en ondersteuning**	**152.593**	**270.627**
Werk en Inkomen	152.421	249.059			
Cultuur	0	59.335	**Levendige en gezonde stad**	**48.385**	**207.354**
Vastgoed	28.021	29.233			
Samenleven en Sport	18.117	93.958			
Volksgezondheid	2.247	31.120			
Onderwijs	19.220	116.355	**Kansrijk opgroeien**	**19.220**	**236.787**
Ondersteuning op maat	6.268	342.331	**Zorg dichtbij**	**6.268**	**228.191**
Veiligheid	662	62.724	**Veilige stad**	**622**	**62.724**
Algemene middelen	1.143.938	33.823	**Algemene middelen en overhead**	**1.148.511**	**253.548**
Overhead	4.572	203.914			
Vennootschapsbelasting	0	250			
Totaal	**1.694.643**	**1.717.981**	**Totaal**	**1.694.643**	**1.717.981**

Toelichting denkrichting en budgetrecht raad

Toelichting denkrichting programma-indeling:

- Aantal programma’s is samengevoegd volgens logische clustering opgaven;
- Beperkt aantal producten verschoven van ene naar andere programma;
- Namen van de programma's zijn aangepast; representeert het langere termijn, overkoepelende doel

Budgetrecht raad en vaststelling financiële kaders:

- Vaststelling begroting:
  - Is het moment dat de raad financiële kaders stelt op programmaniveau inclusief investeringen (deels) en onttrekking reserves. De raad autoriseert budget per programma. Eventuele verschuivingen tussen programma's moeten vooraf ter goedkeuring aan de raad worden voorgelegd.
- Dieper niveau:
  - Investeringskredieten: voor bepaalde investeringen separaat kredietbesluit.
  - Vaststelling beleid: raad stelt beleid vast inclusief financiële paragraaf: wat en hoe wordt uitvoering beleid gedekt en hoe landt dit in de begroting. NIEUW o.b.v. kaders beleidscyclus

Borrel

Berenschot

Beïnvloedbaarheid begroting gemeente Utrecht

Adviescommissie– gemeente Utrecht

03-02-2023

Intern vertrouwelijk

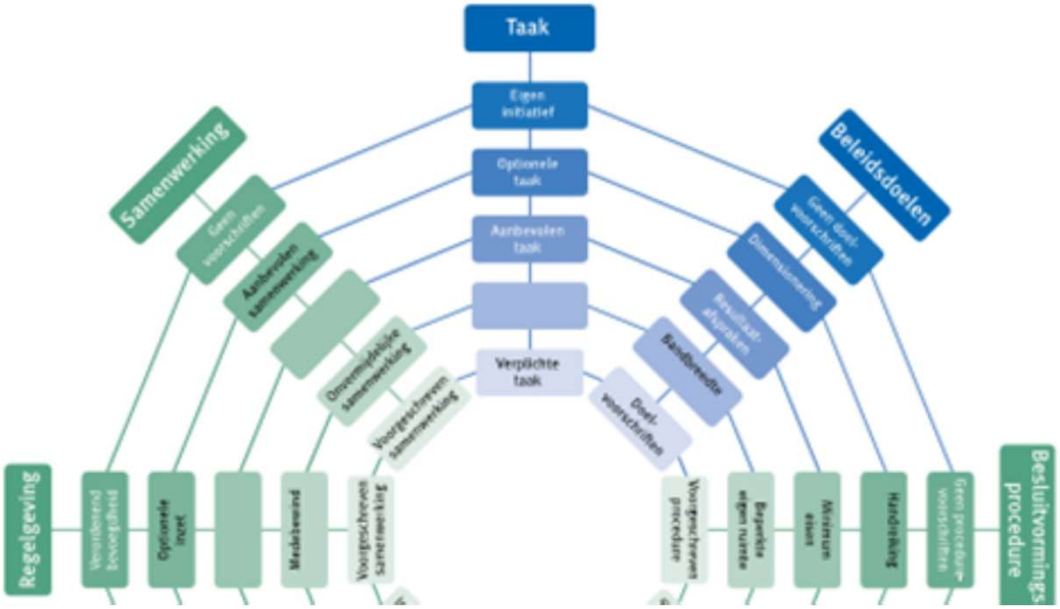
B

Doel opdracht Berenschot

Beïnvloedbaarheid begroting gemeente Utrecht

- meerjarig inzichtelijk maken wat de inzet is op wettelijke taken, eigen beleid en overige uitgaven. Het gaat om de **beïnvloedbaarheid** van de begroting van de gemeente Utrecht en hoe dit zich ontwikkelt over ti' '

KEUZERUIMTE BEPALEN

B

Uitgangspunten

‘Geen taken zonder knaken’

- **Geld en taak** zijn aan elkaar gekoppeld:
  - Als minder taken worden uitgevoerd, is er minder geld nodig en vice versa
  - Werk volgt taak: als de taak wijzigt, wijzigt de formatie mee. Inclusief overhead
  - Alle besluiten die de raad **kán** nemen, nemen we in de analyse mee. Dus ook bestaand beleid, zonder politieke kleuring vooraf
- **Kaders van de raad** kunnen heroverwogen worden, dus tellen mee als beïnvloedbaar
- Regionale afspraken (bijvoorbeeld GR’en) worden als bindend beschouwd
- **Gehele begroting** binnen scope, alle budgetten (ook van de Raad) worden meegenomen

B

Methode

- Voor het bepalen van de beïnvloedbaarheid gaat Berenschot als volgt te werk:
  - Analyse van wet- en regelgeving op basis van onderzoek ROB (% beïnvloedbaarheid **per taakveld**)
  - Kapitaallasten
    - lopende investeringen (niet beïnvloedbaar)
    - Stelposten (wél beïnvloedbaar)
  - Verplichtingen:
    - contractuele afspraken en subsidies
    - Financiële verplichtingen met samenhangende baten
    - Bestuurlijke verplichtingen (bijv. convenanten en GR'en)
  - De ruimte die overblijft beschouwen wij als beïnvloedbare ruimte
- Ook grondexploitaties en gesloten systemen (riool, afval etc) zijn onderdeel van de analyse

B

Proces

- Beschrijven wettelijke taken per onderdeel van de begroting – **december 2022**
- Minimumniveau wettelijke taken (incl. overhead) bepalen – **december 2022**
- Bovenwettelijke taken bepaald en getoetst – **medio januari 2023**
- Resultaten gevalideerd in organisatie en verwerkt in dashboard – **maart 2023**
- Oplevering dashboard en rapportage – **eind maart 2023**

B

Wat kan de gemeenteraad wel en niet met de resultaten?

- Resultaten worden op niveau van programma's en beleidsdoelen in de **programmabegroting** opgenomen.
- Biedt de gemeenteraad **extra inzicht en verdieping** in de onderliggende keuzes.
- De gemeenteraad kan de informatie gebruiken bij beoordeling van takendiscussies.
- De gemeenteraad kan de beïnvloedbare ruimte **niet** inzetten voor nieuw beleid, **zonder** de bestaande kaders / activiteiten aan te passen.
- Gebruik van het dashboard en de percentages vraagt ook altijd een beoordeling van de onderliggende inhoudelijke duiding

B

Stand van zaken

- Eerste versie van het dashboard is gereed
- In overleg met de organisatie wordt nog wel gecontroleerd of alle bedragen er goed in staan
- En we vullen het aan met duiding: welke raadskaders / doelstellingen kunnen aangepast worden zodat er budgettaire ruimte ontstaat?
- En we checken of we alle verplichtingen etc. er goed in hebben staan
- Sneak preview van het dashboard